

Oblastní odbor SRS
Zemědělská 1 a
613 00 Brno

Brno 10.6.2013
SRS 032525/2013

**Zpráva č. 11 oblastního odboru BRNO
o výskytu škodlivých organismů a poruch
za období od 3.6.– 9.6.2013**

1. Počasí

V první polovině sledovaného období převládalo zatažené počasí s trvalým deštěm a přeháňkami. Od druhé poloviny období se oblačnost postupně protrhala a srážky se vyskytovaly jen místy. Denní teploty zpočátku jen kolem 13-15 °C, noční 6 - 12 °C, následně se postupně oteplovalo na teploty 25 °C (8.6. a 9.6.). Celkem spadlo za celé sledované období 15 až 22 mm srážek.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Vytrvalé srážky na přelomu minulého a současného období způsobily na utuženějších pozemcích zamokření půdy, kde rostliny trpí nedostatkem kyslíku a dochází k chlorózám. Vlhký ráz počasí vyhovuje hlavně houbovým patogenům. Začal sběr jahod a pokračuje sklizeň zeleniny, zejména salátů.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 55-65 BBCH)

Růstová fáze: střed metání: báze ještě v pochvě až střed květu: 50 % prašníků zralých

Lokálně střední výskyty padlí pšenice (*Erysiphe graminis* f.sp. *tritici*) sledovány na okrese Blansko (Drnovice, Lysice, 6.6.).

Zjišťování výskytu padlí pšenice se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). V RF 37 a 51 se ve vzorku prohlíží 3. list shora. Zaznamená se počet rostlin, na jejichž čepeli 3. listu shora je jedna nebo více kupek padlí. V RF 65 se prohlíží čepele horních dvou listů, tj. plocha s kupkami padlí nebo plocha listu, která již v důsledku napadení padlím odumřela.

Fungicidní ochranu proti listovým chorobám je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37 do BBCH 51. Zásahy se provádějí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*) byl zaznamenán na okrese Blansko (Drnovice 6.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a v RF 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Nebere v úvahu tvořící se praporcový list. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Plošný střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byl sledován v okresech Uherské Hradiště (Chylice, 5.6.), Zlín (Spytihněv, 5.6., Horní Ves u Fryštáku, 5.6.) a Kroměříž (Kvasice, 4.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl zjištěn v okrese Břeclav (Němčičky, 6.6.). Lokálně střední výskyt hlášen z okresu Kroměříž (Kotojedy, 4.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamenaná se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

První výskyt **třásněnky ostnité (*Limothrips denticornis*)** zaznamenan v klasech na okrese Blansko (Drnovice 6.6.).

Preventivní ochranou je zaorání strniště ihned po sklizni a hluboká orba. Není registrován žádný přípravek.

První výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** v klasech byl objeven v okresech Uherské Hradiště (Chylice, 5.6.), Zlín (Spytihněv, Horní Ves u Fryštáku, 5.6.).

Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží. Hodnotí se počet jedinců (dospělců a nymf) každého druhu zvlášť. Za škodlivý výskyt se považuje výskyt 3-5 mšic na 1 odnož.

Ochrana klasů: optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky (69-70 BBCH). V této době se ošetří porosty s výskytem 3-5 a více mšic v průměru na 1 klas.

JEČMEN OZIMÝ (RF 65-71 BBCH)

Růstová fáze: střed květu: 50 % prašníků zralých až první zrna dosáhla poloviny své konečné velikosti (obsah zrn vodnatý)

První výskyty **černí obilnin (*Cladosporium* spp.)** v klasech byly objeveny na okrese Znojmo (Plaveč, 6.6.), Břeclav (Boleradice, 6.6.).

První výskyt **prašné snětivosti ječmene (*Ustilago nuda* f. sp. *hordei*)** v klasech byl zjištěn v okrese Břeclav (Boleradice, 6.6.).

První výskyt **růžovění klasů ječmene (*Gibberella zeae*)** v klasech byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Drslavice, 5.6.), Zlín (Horní Ves u Fryštáku, 5.6.).

Lokálně střední intenzita výskytu **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byla zaznamenána v okrese Blansko (Drnovice 6.6.).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

První výskyt imag **třásnokřídlých (*Thysanoptera* spp.)** v klasech byl pozorován na okrese Břeclav (Boleradice, 6.6.).

První, slabý výskyt larev **kyjaty osenní (*Sitobion avenae*)** v klasech byl objeven na okrese Blansko (Lysice 6.6.).

Pozorování a ochrana viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 32-39 BBCH)

Růstová fáze: fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka až fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý

Lokálně slabý výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl sledován na okrese Blansko (Lysice 6.6.).

LUSKOVINY

HRÁCH S PODSEVEM VOJTĚŠKY

Na hrachu zaznamenán první, slabý výskyt **kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** na okrese Blansko (Lysice 6.6.).

HRÁCH SETÝ (RF 51 BBCH)

Růstová fáze: první květní pupeny viditelné mimo listy

Lokálně střední výskyt **plísňě hrachu (*Peronospora pisi*)** na listech byl objeven na okrese Břeclav (Němčičky, 3.6.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 50 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

Lokálně střední výskyt kolonií **kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** na listech byl sledován na okrese Břeclav (Němčičky, 3.6.).

Pozorování se provádí 1x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na 10-ti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3-5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 71-75 BBCH)

Růstová fáze: asi 10% šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti až asi 50% šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti

První výskyt pyknid **fómového černání stonku (*Leptosphaeria maculans*)** na šešulích byl nalezen na okrese Znojmo (Plaveč, 6.6.).

Přímá ochrana: moření osiva a podzimní fungicidní ošetření v RF 14 – 18.

První výskyt **černí (*Cladosporium spp.*)** na šešulích byl nalezen na okrese Břeclav (Boleradice, 6.6.).

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 39-51 BBCH)

Růstová fáze: konec prodlužovacího růstu (nad 25 cm) až rostlina začíná tvořit poupata

První výskyt larev L₁ a L₂ **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** na listech byl zjištěn na okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 5.6.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků, nebo 5000 larev na 1 ha.

KRMNÁ ŘEPA (RF 16-33 BBCH)

Růstová fáze: 6. listů vyvinuto až listy pokrývají 30% povrchu půdy

První výskyt imag a larev **mšice makové (*Aphis fabae*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 5.6.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech i plodech byl zjištěn v okrese Blansko (Lysice, 6.6.). Lokálně střední výskyt na listech objeven na okrese Břeclav (Velké Němčice, 4.6.).

Ochranu je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinací obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5)7–10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí (využití krátkodobé předpovědi počasí). Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1–2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-

mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla šestý nebo další dny po předchozím ošetření.

Peckoviny

Z důvodu deštivého počasí se na mnoha lokalitách v rámci jihomoravské oblasti vyskytuje **moniliniová hniloba (*Monilinia spp.*)** plodů.

BROSKVOŇ (73 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový)

Plošný střední výskyt **kadeřavosti broskvoně (*Taphrina deformans*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Zlechov, 5.6.).

První výskyt **odumírání pupenů broskvoně a strupovitost broskví (*Stigmia carpophyla*)** na listech i plodech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Zlechov, 5.6.).

První výskyt imag **makadlovky broskvoňové (*Anarsia lineatella*)** ve feromonovém lapáči byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Zlechov, 5.6.).

MERUŇKA (RF 73 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový)

První výskyt **moniliniové hniloby (*Monilinia spp.*)** na plodech byl pozorován na okrese Znojmo (Moravský Krumlov, 5.6.).

Lokální silný výskyt poškození plodů larvami **pídalky podzimní (*Operophtera brumata*)** byl objeven na okrese Znojmo (Moravský Krumlov), Břeclav (Němčičky, Hustopeče, 6.6.).

SLIVONĚ (RF 73-74 BBCH)

Růstová fáze: druhý opad plodů (červnový) až průměr plodů do 40 mm, plody vzpřímené (stadium T, spodní strana plodu a stopka tvoří T)

První výskyt **červené skvrnitosti slivoně (*Polystigma rubrum*)** na listech byl zjištěn na okrese Znojmo (Těšetice u Znojma, 6.6.).

První výskyt hálek způsobených larvami **bejlomorky váčkotvorné (*Putoniella pruni*)** na listech byl pozorován na okrese Znojmo (Těšetice u Znojma, 6.6.).

Začátek líhnutí larev **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** zjištěno na okrese Břeclav (Němčičky, 7.6.). Nálety imag do feromonových lapáků byly ve sledovaném období slabé.

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Imaga létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

Skořápkaté ovoce OŘEŠÁK

První výskyt plodnic (acervuli) **antraknózy ořešáku (*Gnomonia leptostyla*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Polešovice, 5.6.).

Drobné ovoce JAHODNÍK (RF 81-85 BBCH)

Růstová fáze: počátek zrání, barva většiny plodů se mění od zelené k bílé až první plody získávají odrůdově specifické zbarvení

Lokálně střední výskyt **šedé hniloby jahod (*Botrytis cinerea*)** na plodech byl pozorován na okrese Břeclav (Němčičky, 9.6.).

RÉVA VINNÁ (RF 57 BBCH)

Růstová fáze: květenství je zcela vyvinuté, jednotlivé kvítky odstávají

Plíseň révy (*Plasmopara viticola*)

Teplotní suma pro zralost oospor ($SET_{8,0} = 170$ DS) byla splněna v první dekádě května. Při splnění podmínek (min. 10 mm dešťových srážek za 24 hod, průměrná denní teplota 13 °C a více, min. teplota 8 °C a více) může dojít k prvním primárním infekcím. Primární infekce byly ve sledovaném období limitovány nočními teplotami, které se pohybovaly na hranici minimální potřebné teploty (nad 8 °C), podmínka srážkových úhrnů byla opakovaně splněna.

Potřeba ošetření by měla vycházet z metod krátkodobé prognózy a signalizace (např. Galati Vitis, SHMÚ Bratislava) s přihlédnutím k průběhu splnění podmínek pro primární infekce, aktuální předpovědi počasí, případně při zjištění prvních primárních výskytů choroby.

Optimální je porosty ošetřit preventivně před dalším splněním podmínek primární infekce. Obvykle je doporučováno provést ošetření v období těsně před květem a další po odkvětu.

Padlí révy (*Uncinula necator*)

Preventivní ošetření je třeba zahájit při splnění podmínek pro šíření onemocnění (několik za sebou následujících dnů s teplotou 21-30°C po dobu nejméně 6 hodin). V průběhu minulého období byly méně příznivé podmínky pro šíření patogena, ale podle předpovědi počasí v následujícím týdnu nastane oteplení a podmínky pro šíření patogenu budou optimální.

Ošetření bude vhodné zahájit v době krátce před květem.

Nálety dospělců **obaleče mramorovaného (*Lobesia botrana*)** a **obalečika jednopásného (*Eupoecilia ambiguella*)** do feromonových lapačů byly ve sledovaném období ve velmi slabé až nulové intenzitě.

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 20.4. do ukončení letu 2. generace (zpravidla do 15.8.).

Ošetření je třeba zahájit 7-8 dní po vrcholu letu 1. nebo 2. generace. Proti 1. generaci se ošetřuje jen při malé násadě květenství, nebo při mimořádně silném výskytu motýlů ve feromonovém lapači. Ošetření proti 2. generaci je účelné pokud se ve feromonovém lapači zjistí při 2 až 3 denním intervalu 8-10 dospělců v průměru na jeden lapač. Trvá-li let motýlů delší dobu, je možné ošetření zopakovat s přihlédnutím k délce doby účinnosti použitého insekticidu.

Světelný lapač

První výskyt imag **můry kapustové (*Lacanobia oleracea*)** byl zjištěn 31.5. v okrese Uherské Hradiště (Chylice).

Za oblastní odbor Brno zpracovala: Ing. Eliška Kopřivová